

TUKI TOIMIVAKSI

Oppimisen tuen ketju yhtenäistettävä
varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle

Tuen lainsäädännössä ja toimivuudessa puutteita kaikilla koulutusasteilla

MONI OPPIJA TARVITSEE opinpolullaan tukea. Tuen on oltava vaikuttavaa, pitkäjänteisesti suunniteltua ja tuen tarpeen mukaan muuttuvaa. Tuen järjestelmän on oltava yhtenäinen varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle.

Nykyään tuen järjestämisessä on puutteita kaikilla koulutusasteilla. Varhaiskasvatuksessa säädetään järjestäjälle vain velvoite, että sillä on oltava tarvetta vastaavasti varhaiskasvatuksen erityisopettajan palveluja. Lisäksi tuen tarve on otettava huomioon lasten tai henkilöstön lukumäärässä. Esi- ja perusopetuksessa on käytössä kolmiportainen tuki. Lukiolaissa säädetään erityisopetuksesta, joka tulee voimaan 2021. Ammatillisessa koulutuksessa on tarjolla erityistä ja vaativaa erityistä tukea.

Perusopetuksessa kolmiportainen tuki ei toimi. Tehostetun tuen ja erityisen tuen raja on epäselvä, erityisopetuksen resurssit riittämättömät eikä oppilaiden oikeus tukeen toteudu. Tuen puutteen vuoksi yhä suurempi osa oppilaista ei saavuta oppimisen vähimmäistavoitteita.

Vain 91 prosenttia erityisen tuen oppilaista vastaanottaa toisen asteen opiskelupaikan.

Kun tukea perusopetuksessa saanut oppilas siirtyy toiselle asteelle, tuen saanti voi nykyisin jopa loppua. Perusopetuksessa tehostetun tuen oppilaista 74 prosenttia sai osa-aikaista erityisopetusta ja 55 prosenttia tukiopetusta. Erityisen tuen oppilaista noin 60 prosenttia opiskeli pääsääntöisesti erityisryhmässä.

Ammatillisessa koulutuksessa ei ole lainkaan säännöstä tukiopetuksesta eikä osa-aikaisesta erityisopetuksesta, vaan ainoastaan erityisestä tuesta ja vaativasta erityisestä tuesta. Erityisopiskelijoiden opetuksesta 84 prosenttia järjestetään samassa ryhmässä muiden opiskelijoiden kanssa.

Hallitusohjelma lupaa korjauksia oppimisen ja kasvun tuen ongelmiin

MAAN HALLITUS aikoo kehittää kolmiportaista tukea niin, että se alkaisi jo varhaiskasvatuksesta. Perusopetuksessa tavoitteena on parantaa erityisopetuksen saatavuutta ja vahvistaa kolmiportaista tukea tarvittaessa lainsäädäntöä uudistamalla. Ammatillisessa toisen asteen koulutuksessa tavoite on vahvistaa pedagogisia menetelmiä ja opiskelijoiden mahdollisuuksia opiskella menestyksekkäästi.

OAJ kannattaa näitä linjauksia ja pitää tuen kokonaisuudistamista välttämättömänä. OAJ:n ehdotukset ovat tässä esitteessä.

OAJ:n ratkaisut

- ① Yhtenäinen ja vahva kolmiportainen tukiketju
- ② Sama järjestelmä ja asiakirjat kaikilla kouluasteilla
- ③ Taatut tukitoimet tuen portailia
- ④ Käyttöön erityisopettajamitoitus ja kertoimet
- ⑤ Tiedonkulku kuntoon
- ⑥ Rahoitusta tuen mukaan
- ⑦ Henkilöstölle koulutusta

OAJ:N ESITYKSET ERITYISOPETTAJAMITOITUKSIKSI

Oleellista on määritellä erityisopettajamitoitus sellaiseksi, että se mahdollistaa yksilöllisen tuen jokaiselle oppijalle. Ryhmä- ja luokkakoot pienenevät tehostetun ja erityisen tuen oppijoiden kertoimien mukaan.

	VARHAISKASVATUS JA ESIOPETUS	PERUSOPETUS
Noudatettavat erityisopettajien suhdeluvut	Varhaiskasvatus 1:100 Esiopetus 1:50	Alkuopetus 1:50 Muu perusopetus 1:100
Kertoimet yleisesti ryhmiä muodostettaessa	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Tehostetun tuen lapsi: kerroin 2 ▶ Erityisen tuen lapsi: kerroin 3 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Tehostetun tuen oppilaat ja vieraskieliset oppilaat: kerroin 1,5 ▶ Erityisen tuen oppilaat: kerroin 2
Erityisryhmien ryhmäkoot enintään	<ul style="list-style-type: none"> ▶ 12 lasta, jos ryhmässä korkeintaan 5 tehostetun tai erityisen tuen lasta ▶ 8 lasta, jos ryhmässä vain tehostetun tai erityisen tuen lapsia ▶ 6 lasta kehitysvammaisten ryhmässä ▶ Kaikissa näissä ryhmissä on oltava muun henkilökunnan lisäksi aina vähintään 1 varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Ryhmäkoko ei voi ylittää. 	<p>Noudatetaan nykyisiä ryhmäkokoja (PoA 2§):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ 10 erityisen tuen oppilasta ryhmässä ▶ 8 pidennetyn oppivelvollisuuden ryhmässä ▶ 6 vaikeimmin kehitysvammaisten ryhmässä ▶ Jos näiden kolmen ryhmän oppilaita opetetaan samassa ryhmässä, opetusryhmän enimmäiskoko määräytyy sen mukaan, minkälaisista tukea saavia oppilaita ryhmässä on eniten. ▶ Yleisopetuksen ryhmässä, jossa opiskelee pidennetyn oppivelvollisuuden oppilas, enimmäisryhmäkoko on 20.

LAISSA SÄÄDETTÄVÄT TUKIMUODOT

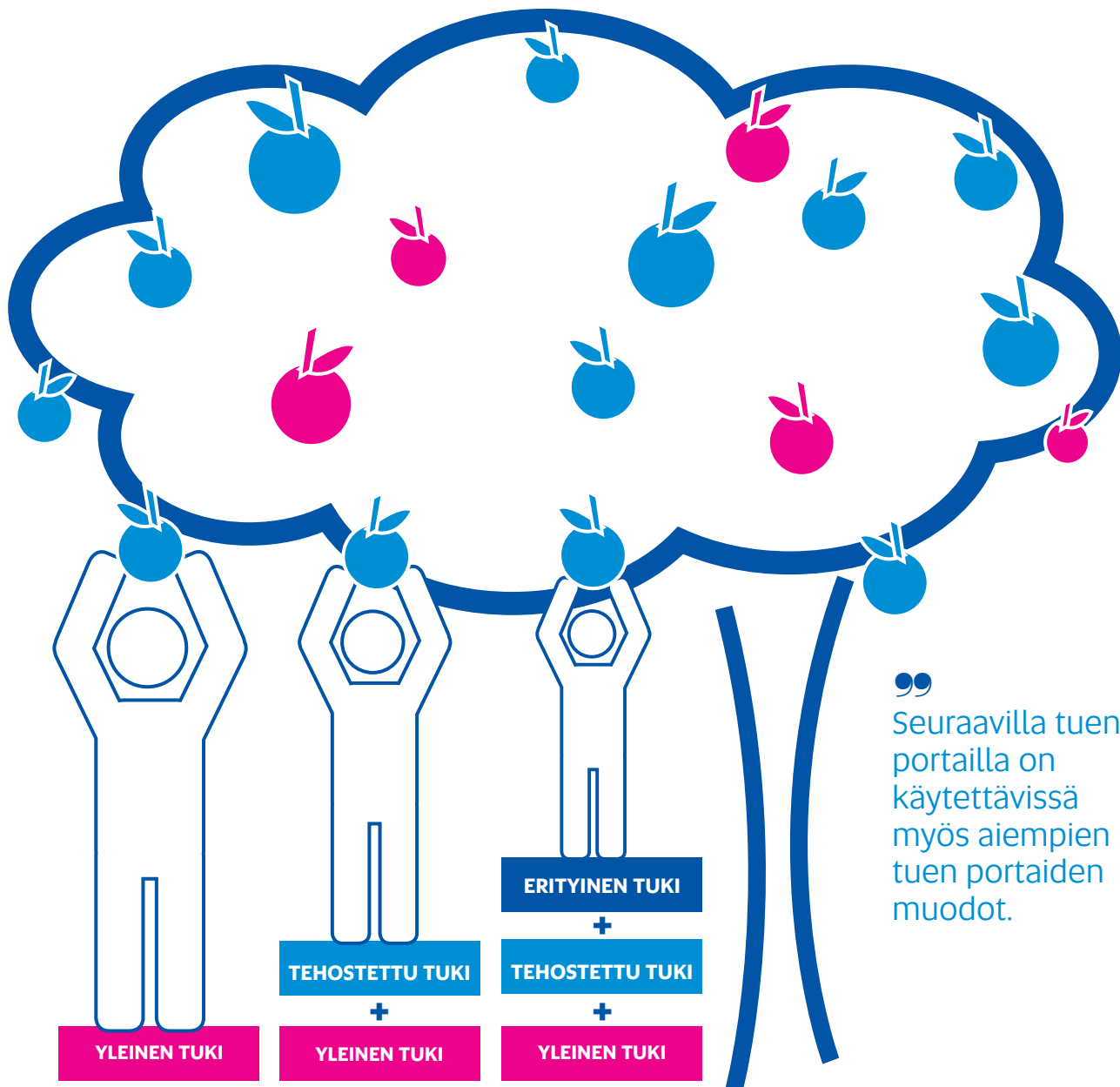
Tuki nyt = ○

OAJ:n ehdotus = +

Jotta tuesta saataisiin yhtenäinen ja vahva, järjestelmään pitää tehdä muutoksia. Kaaviossa näkyvät OAJ:n lisäesitykset ja lainsäädännössä olevat tämänhetkiset tukimuodot.

	Varhaiskasvatus	Esiopetus	Peruskoulu	Ammatillinen	Lukio
Tuella kolme porrasta. Niiden välillä selkeät erot. Tuki vahvistuu seuraavalle portaalle siirryttäessä.	+	+	+	+	
Yhteiset tuen käsitteet kaikilla koulutusasteilla	+	+	+	+	+
Tukiopetus			○	+	+
Osa-aikainen erityisopetus	+	○	○	+	○ * 1.8.2021
Pienempi ryhmäkoko	○	+	+	+	+
Pedagogisen osaamisen vahvistaminen henkilöstörakenteessa	○	○	+	+	+
Erityisopetus erityisluokassa tai -ryhmässä	+	○	○	○	
Oppimäärän ja arvioinnin yksilöllistäminen			○	○	
Oikeus käyttää apuvälineitä, tulkintemisiä- ja avustajapalveluita	** ○+	○	○	○	○
Järjestäjän arvioitava ja tuettava oppijan koulunkäyntikykyä	+	+	+	+	+

** Varhaiskasvatuslaissa säädetty vain oikeus avustajaan.

” Seuraavilla tuen portilla on käytettävissä myös aiempien tuen portaiden muodot.

Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa lapselle annettava tuki

Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa noudatetaan varhaiskasvatuslain uusia säännöksiä lapsen oikeudesta tukeen, koska noin 90 prosenttia esiopetuksesta järjestetään päiväkodissa. Tukea järjestettäessä sovelletaan varhaiskasvatuslain säännöksiä ryhmäkoosta ja henkilöstömitoituksesta.

YLEINEN TUKEA

- ▶ Erityisopettajan antama konsultaatio opettajille
- ▶ Ryhmässä annettua lyhytkestoista, ei säännöllistä osa-aikaista erityisopetusta
- ▶ Ryhmäkoon pienentäminen
- ▶ Henkilöstön pedagogisen osaamisen vahvistaminen henkilöstömitoituksessa
- ▶ Pienryhmäopetus

TEHOSTETTU TUKEA

- ▶ Säännöllistä osa-aikaista erityisopetusta vähintään yksi päivä viikossa
- ▶ Ryhmän pienentäminen

ERITYINEN TUKEA

- ▶ Kokoaikaista erityisopetusta joko **1.** tavallisen varhaiskasvatuksen lapsiryhmässä, jolloin varhaiskasvatuksen opettajan lisäksi ryhmässä on varhaiskasvatuksen erityisopettaja tai **2.** erityisryhmässä

Perusopetuksessa annettava tuki

YLEINEN TUKI

- ▶ Käytössä, kun oppilaalla ei ole säännöllistä ja jatkuvaa tuen tarvetta
- ▶ Tukiopetus
- ▶ Osa-aikainen erityisopetus
- ▶ Erityisopettajan antama konsultaatio opettajille

TEHOSTETTU TUKI

- ▶ Vähintään 1t/vk tukiopetusta ja 2t/vk osa-aikaista erityisopetusta
- ▶ Jos oppiainetta opiskellaan alle 2t/vk, osa-aikaisen erityisopetuksen määrä suhteutetaan tuntimäärään
- ▶ Oppilas voi saada osa-aikaista erityisopetusta enintään 75 % oppiaineen tunneista

ERITYINEN TUKI

- ▶ Oikeuttaa aina erityisopetukseen erityisluokassa yhdessä tai useammassa oppiaineessa
- ▶ Oppiaine voidaan yksilöllistää vasta, kun oppilas on ollut erityisluokalla vähintään yhden lukukauden eikä silti saavuta arvosanan 5 tavoitteita
- ▶ Vain jos opiskeluhuollon ammattihenkilö ja oppilaan opetuksesta vastaavat henkilöt arvioivat, että erityisluokalla opiskelu ennen yksilöllistämistä ei ole tarpeen, voidaan yksilöllistäminen tehdä heti
- ▶ Yksilöllistettyä oppiainetta opettaa aina erityisluokanopettaja erityisluokassa

Lukiossa annettava tuki

YLEINEN TUKI

- ▶ Tukiopetus
- ▶ Osa-aikainen erityisopetus
- ▶ Erityisopettajan antama konsultaatio opettajille

Ammatillisessa toisen asteen koulutuksessa annettava tuki

YLEINEN JA TEHOSTETTU TUKI

- ▶ Tukiopetus
- ▶ Osa-aikainen erityisopetus
- ▶ Erityisopettajan antama konsultaatio opettajille
- ▶ Osa-aikainen erityisopetus samanaikaisopetuksena, pienryhmä- tai yksilöopetuksena

ERITYINEN TUKI

- ▶ Erityisiä opetus- ja opiskelujärjestelyitä
- ▶ Perustutkinnon perusteiden mukaisen osaamisen arvioinnin yksilöllistäminen laati-malla opiskelijalle yksilöllinen osaamisen arviointi
- ▶ Perustutkinnon perusteiden mukaisista ammatitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista voidaan poiketa

VAATIVA ERITYINEN TUKI

- ▶ Opinnot ammatillisessa erityisoppilaitoksessa
- ▶ Erityisluokka
- ▶ Yksilöllistä, laaja-alaista ja monipuolista opiskelijan tavoitteisiin ja valmiuksiin perustuvaa suunnitelmallista pedagogista tukea

Mitä OAJ tekisi?

Ratkaisuja tuen toimimattomuuteen

Yhtenäinen ja vahva kolmiportainen tukiketju varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle

- ▶ Varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle asti on luotava yhtenäinen oppimisen tuen ketju.
- ▶ Tuen käsitteiden ja toimeenpanon on oltava yhtenäistä kaikilla asteilla.
- ▶ Tuen portaiden välillä on oltava selkeät erot niin, että tuki vahvistuu seuraavalle portaalle siirryttäessä.
- ▶ Tehostettuun tukeen säädetään osa-aikaisen erityisopetuksen ja tukiovetuksen vähimmäismäärät.
- ▶ Erityisessä tuessa oppija on aina oikeutettu erityisryhmään tai -luokkaan.
- ▶ Pidennetyt oppivelvollisuuden oppilaan tuen tarve arvioidaan erikseen. Hän ei automaattisesti ole erityisen tuen oppilas.
- ▶ Apuvälineitä, tulkitsemis- ja avustajapalveluita on mahdollisuus käyttää kaikilla tuen portailla.
- ▶ On säädettävä velvoite oppijan koulunkäytökyvyn arviointiin. Tuen moniammatillisesta toteuttamisesta pitää sopia periaatteet. Niitä on noudatettava, jos oppijan koulunkäytökyky heikkenee.
- ▶ Vaativa erityinen tuki on tunnistettava kaikilla asteilla. Vaativan erityisen tuen työryhmien kehitysehdotukset on toimeenpantava perusopetuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa.

Tuen portaiden välillä on oltava selkeät erot niin, että tuki vahvistuu seuraavalle portaalle siirryttäessä.

Vain kaksi asiakirjaa: Pedagoginen selvitys ja tuen järjestämissuunnitelma

- ▶ Tuen tarve ja siirtyminen tuen portaalta toiselle arvioidaan pedagogisella selvityksellä.
- ▶ Tuen toteuttaminen kirjataan tuen järjestämissuunnitelmaan. Se liitetään osaksi lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa (Vasu) ja esiopetussuunnitelmaa ja ammatillisessa oppilaitoksessa osaksi opiskelijan henkilökohtaista osaamisen kehittämissuunnitelmaa (HOKS).
- ▶ Tuen järjestämissuunnitelmaan kirjataan lakisääteiset tuen muodot sekä niiden määrällinen ja laadullinen toteutus. Tukimuotojen toteutumista seurataan. Suunnitelmaa päivitetään tarvittaessa, mutta vähintään kerran vuodessa.

Tiedonkulku kuntoon

- ▶ Tieto tuen järjestämissuunnitelmasta on siirrettävä uudelle varhaiskasvatuksen, opetuksen tai koulutuksen järjestäjälle. Opettajilla on oikeus saada siitä tieto salassapidon estämättä.
- ▶ Tiedonkulku eri viranomaisten kesken säädetään siten, että tieto kulkee myös koulutuksen järjestäjille, jotta opetus, tuki ja turvallinen oppimisympäristö voidaan toteuttaa.

Rahoitusta tuen mukaan, henkilöstölle koulutusta

- ▶ Rahoitusjärjestelmiä muutetaan siten, että koulutuksen järjestäjä saa rahoitusta tosiasiallisesti annetun tuen mukaan.
- ▶ Esimiehiä ja kaikkia opettajaryhmiä koulutetaan havaitsemaan ja tunnistamaan tuen tarpeita sekä toteuttamaan tukea uusien säädösten mukaisesti.

KOLMIPORTAINEN TUKI

tarvitsee remonttia. Tuen pitää alkaa varhaiskasvatuksesta, perusopetuksessa tuen portaiden välisiä eroja pitää selkeyttää ja lisäksi on varmistettava, että tuki jatkuu toiselle asteelle. Maan hallitus on aloittanut työn tuen uudistamiseksi. OAJ on laatinut omat kehittämissuunnitelmansa, jotka perustuvat opetusalan henkilöstön vankkaan kokemukseen oppijoiden tarvitsemasta tuesta.

KYSY LISÄÄ

Sari Jokinen, perusopetus, erityisopetus

Päivi Lyhykäinen, opettajankoulutus, maahanmuuttajien opetus

Kirsi Sutton, varhaiskasvatus, esiopetus

Nina Lahtinen, koulutuspolitiikan päällikkö

Jaakko Salo, koulutuspolitiikan päällikkö

☎ etunimi.sukunimi@oaj.fi

LUE NETISTÄ

www.oaj.fi

SEURAA SOMESSA

Facebook /oajry

Twitter @oajry

Instagram @oajry

**OPETUSALAN
AMMATTIJÄRJESTÖ OAJ**